

Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

БОЙЧУК ЯРОСЛАВ ВАСИЛЬОВИЧ

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЇЇ ЕФЕКТИВНІСТЬ У
СУЧАСНИХ УМОВАХ

051 “Прикладна Економіка”

Автореферат на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник д.е.н., професор, Пилипів Н.І., Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

Рецензенти: д.е.н., професор, Левандівський О.Т. Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, завідувач кафедри підприємництва, торгівлі та прикладної економіки

Захист відбудеться «__» _____ 2023 р.

Дипломну роботу надано до захисту «___» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Надія ПИЛИПІВ
(підпис) (ім'я та прізвище)

Загальна характеристика роботи

Актуальність дослідження магістерської роботи Виникаючі нові структури компанії та стратегії, які вони будують сучасний інноваційний підхід сприятиме створенню моделі, яка сприяє досягнення конкурентної переваги та отримання оптимального доходу. У цьому прийняття рішення, прийнятого в рамках цілісної бізнес-моделі підходу в Україні.

Діючі підприємства вміло зуміли адаптувати орієнтири стратегічного підходу в межах технології, побудови сучасного рівня розвитку підприємництва, що забезпечує оптимальне посилення використовуючи наявні ресурси та людський капітал.

Представлення комерційної позиції для бізнесу, буде метою формування та забезпечення підприємства, а також досягнення прибутковості і є похідною від синергічного споживання елементів моделі при взаємодії з навколишнім середовищем.

Ринкова економіка з її непередбачуваними механізмами перебуває на підйомі необхідність стратегії адаптації та переорієнтації функціонування підприємств, що вимагає використання бізнес-моделей. Тому конкурентної переваги отримають ті організації, які будуть вимогливими комплексний підхід і зміни будуть внесені в усі види діяльності бізнесу.

Аналіз та оцінка нових структур компанії та стратегій, які вони створили та інновації, що впливають на розвиток підприємств досліджували такі автори як: О.Ю. Грищенко, О.І. Ємець, В.М. Жук, Д. Кардо, М.Ф. Кропивко, М.М. Ксенофонов, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, В.А. Мамчур, М.М. Мацола, В.Я. Месель-Веселяк, Дж. С. Мілль, М.М. Моголова, Н.І. Пилипів, О.В. Ходаківська, Ю.І. Ціжми, О.Г. Шпикуляк та ін. Проте питання щодо стратегія розвитку підприємства та її ефективність у сучасних умовах господарювання є мало дослідженою.

Мета і завдання дослідження. Метою є обґрунтування стратегії розвитку підприємства та її ефективність у сучасних умовах господарювання.

Завданнями дослідження є:

- визначити ключові напрямки, стратегії розвитку підприємницьких структур;
- вивчити інновації як детермінанту змін в управлінні стратегії розвитку підприємництва;
- окреслення стратегії розвитку через означення проблем їх стратегії розвитку;
- дослідити вплив структурних перетворень на рівень інноваційності індивідів організаційні аспекти бізнес-сектору;
- напрямки використання концепції належного управління в бізнес-секторі;
- обґрунтувати напрямки щодо активізації підприємницької діяльності в період повоєнного відновлення економіки.

Об'єктом дослідження є розробка стратегії розвитку ТОВ «ТРАМПЕТ» та її ефективності у сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є процеси обґрунтування стратегії розвитку підприємства та її ефективність у сучасних умовах господарювання за господарювання в умовах війни.

Методи дослідження. Теоретичний та методологічний базис роботи мають положення економіки підприємств і гуманітарних наук, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених з питань розвитку регуляторних стратегій підприємницької діяльності.

За час дослідження використано синтез загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, зокрема: порівняльний аналіз; логіко-семантичний; історичний метод, метод для визначення факторів, які мають вплив на вектор їх спрямованості; системно-аналітичний; статистичних порівнянь; економіко-статистичного моделювання; економіко-математичний аналіз; абстрактно-логічний.

Інформаційними джерелами укази Президента України, інші нормативно-правові акти у тому числі документи Міністерства розвитку економіки, торгівлі, монографії та статті науковців.

Наукова новизна одержаних результатів. Оскільки в умовах воєнного середовища швидко змінюється розвиток організацій, потрібно вносити зміни та створювати нові бізнес-моделі. З цих причин, в першу чергу бізнес-моделлю, яка зазвичай це асоціюється як певна концепція та план модифікації існуюча та поточна підприємницька діяльність, а й зовсім нова її форма.

Доведено, що розробка стратегії розвитку була охарактеризована як: детермінанта змін, що відбуваються в організації. У центрі уваги є інновації у сфері економіки. У цій частині дослідження була зроблена спроба оцінити інновації які стимулюють розвиток підприємства, як завдяки інноваціям, організації можуть одержати конкурентну перевагу.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження доповідалися на VII Міжнародній науково-практичній конференції «Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення», присвячені 125-річчю НУБіП України.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел 83, додатків 4. Основний текст роботи викладено на 67 сторінках, містить 4 таблиці та 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** магістерської роботи було описано актуальність теми дослідження, предмет і об'єкт дослідження, мету і завдання а також методи, якими воно виконувалось. Крім цього, вказано, наукові праці, які були написані за даними магістерської роботи. У кінці вступу узагальнено обсяг роботи.

У **розділі 1. Теоретико-методологічне стратегія розвитку підприємства та її ефективність у сучасних умовах господарювання** включає дослідження стратегії розвитку підприємства яка здебільшого

орієнтована на довгостроковий період і потребує вкладення інвестиційних коштів, а це характеризується відповідним рівнем ризику. На ризики потрібно звернути увагу під час формування стратегії розвитку. До основних чинників негативного впливу належать: неадекватність зовнішніх умов розвитку ринків; зниження результатів ефективності діяльності підприємства; втрата контролю над ризиками; можливість збитків через зниження якості активів; надлишкове інвестування; невідповідність структури виробничої системи потенційним масштабам діяльності тощо.

Окрім того, здатністю до ризикових операцій не наділені всі керівники, тому часто виникають ситуації, коли проекти відхиляються навіть за мінімального ризику. Враховуючи довгостроковий характер реалізації стратегії розвитку, необхідно заздалегідь закласти можливості підприємства до відповідних дій на зміну ситуації на ринку. Виявлення можливостей для розвитку підприємства базується на ретельній діагностиці внутрішнього і зовнішнього середовища. Запорукою успішної реалізації стратегії розвитку підприємства є її інноваційне спрямування. Кожна стратегія розвитку орієнтована на позитивні результати (збільшення прибутків, підвищення рентабельності діяльності), які сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності продукції підприємства у цілому.

Основними ознаками підприємства є: відокремленість, організаційна єдність, економічна самостійність, наявність майна, самоокупність та самофінансування, відповідальність за результати діяльності. Виділено різні класифікації підприємств за формами власності, галузевою належністю, розміром тощо. Доведено, що підприємство відіграє ключову роль у функціонуванні ринкової економіки.

Виокремлено, що стратегічне планування відіграє ключову роль в успішному функціонуванні та розвитку сучасних підприємств. Воно дозволяє визначити довгострокові цілі, сформулювати стратегію та шляхи її реалізації з урахуванням внутрішніх можливостей компанії та зовнішніх умов

Проведений аналіз дозволив урядом багатьох країн також вносять свій вклад у підтримку малого та середнього бізнесу. Вони можуть пропонувати гранти, пільгові кредити або інші форми підтримки, щоб допомогти молодим або інноваційним компаніям розпочати та розвивати свою діяльність. Ці програми допомагати можуть включати різноманітні ініціативи, спрямовані на підтримку певних галузей або вирішення конкретних економічних проблем. Наприклад, уряд може запропонувати особливі умови для стартапів у сфері технологій або підтримати компанії, які працюють над екологічними проектами.

В цілому, процес залучення інвестицій та фінансування для малих та середніх підприємств є складним та багатогранним. Підприємства повинні оцінювати різні варіанти та вибирати той, який найкраще відповідає їх потребам та можливостям. Важливо також розуміти, що кожен метод має свої ризики та вимоги.

Доведено, що при розвитку підприємництва важливо враховувати культурні цінності суспільства, вікову структуру населення, гендерні ролі, міжетнічні відносини. Це допоможе створити сприятливе середовище для реалізації підприємницького потенціалу різних соціальних груп.

У роботі наведено основні переваги інновацій для бізнесу, а зоврема збільшення прибутку за рахунок виходу на ринок з новими продуктами та технологіями; підвищення продуктивності праці та ефективності бізнес-процесів; зниження витрат виробництва та операційних витрат; поліпшення якості товарів і послуг; задоволення мінливих потреб споживачів; посилення конкурентних позицій компанії.

У розділі 2. Економічна ефективність реалізації стратегічних напрямків розвитку підприємницьких структур характеризує основні принципи розроблення активних і пасивних стратегій розвитку підприємства які мають включати: спрямування на довгострокові цілі підприємства; багатоваріантність потенційних напрямків розвитку, яка зумовлена динамікою зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства; безперервність

розроблення стратегії; комплексність формування стратегії, узгодженість відповідних стратегічних рішень за окремими напрямками діяльності підприємства, видами ресурсів, функціями тощо.

Підприємництво – це особливий вид діяльності людей, що діють індивідуально або в рамках організації, яка полягає у використанні можливостей навколишнього середовища через реалізацію підприємницької діяльності, що приносить економічні та/або неекономічні вигоди її суб'єктам та навколишньому середовищу.

Підприємницька позиція, яка описана у роботі має тенденцію до вираження, ставлення та настанови (позитивної чи негативної) людини до самої себе та навколишнього світу. Воно також включає в себе оцінки людей, предметів, явищ у зовнішньому середовищі. Ставлення це також спосіб мислення, якому людина надає перевагу, що відображає її почуття.

Підприємливість як поведінка – це готовність до того, щоб бути активним, а також компетенції та можливості в конкретній ситуативних умовах. Ставлення, екстерналізоване людиною, – це набута тенденція реагувати певним чином, зокрема, здійснювати певні дії у відповідь на очікування певних дій у відповідь на очікування, вольовий акт, що проявляється у вчинках.

Доведено, що концептуальні напрямки розвитку бізнесу включають в себе стратегії та підходи на вищому рівні, які організації можуть вживати для досягнення зростання, збільшення прибутку та покращення своєї позиції на ринку, тому ці напрямки повинні відповідати цілям, цінностям та ринковим умовам компанії.

На сьогодні існує кілька ефективних стратегій виходу компанії на зарубіжні ринки - від експорту до створення власних підрозділів або партнерства з місцевими гравцями. Вибір оптимальної стратегії залежить від цілей компанії, її можливостей, умов цільових ринків. Грамотна міжнародна експансія дозволяє суттєво наростити продажі та масштабувати бізнес.

Доведено, що диверсифікація асортименту є важливим напрямом зростання компанії, що передбачає розширення продуктової лінійки для

задоволення потреб нових або існуючих груп споживачів. Це дозволяє збільшити обсяги продажів, кількість клієнтів, зміцнити конкурентні позиції на ринку.

У процесі дослідження виокремлено, що фінансове планування є ключовим елементом успішного розширення бізнесу, адже дає змогу спрогнозувати необхідні витрати та оцінити потенційні доходи. Оскільки ретельне фінансове планування допомагає уникнути ризиків та забезпечити ефективне використання ресурсів компанії.

Поєднання стратегічного бачення, гнучкості, партнерської взаємодії та креативності є запорукою стійкості та успішної адаптації підприємництва до динамічних умов сучасної економіки. Важливість такої мережевої взаємодії в сучасному бізнесі важко переоцінити. Вона не тільки допомагає вирішувати практичні завдання, але й створює міцний фундамент для майбутнього розвитку. Обмін досвідом, спільна робота над проектами, підтримка та наставництво - все це сприяє створенню сильної, взаємопідтримуючої спільноти бізнесменів, яка може ефективно протистояти викликам глобального ринку та використовувати його можливості на повну.

Доведено, що ефективне управління підприємницькими ризиками потребує комплексного стратегічного підходу з використанням сучасних аналітичних інструментів, що в свою чергу дозволяє мінімізувати негативний вплив невизначеності та досягти стабільного зростання бізнесу.

У розділі 3. Заходи щодо підтримки розвитку підприємництва у післявоєнний період відновлення економіки обґрунтовано що на сьогодні підприємництво розглядається як категорія, що охоплює економічні, технологічні, психологічні, етичні та культурні аспекти, які призводять до з абсолютно новими поглядами, поведінкою, цінностями. Підприємницька поведінка стає "способом буття" не лише для суб'єктів господарювання, а й для інших учасників ринкової економіки: домогосподарств учасників ринкової економіки: домогосподарств, громадських інституцій, адміністративних установ, фондів та інших організацій, адміністративних установ, фондів та

інших організацій.

Підприємництво значною мірою зумовлене мінливим зовнішнім середовищем зовнішнього середовища. Підприємницький дух не обов'язково не обов'язково повинен ототожнюватися з окремим індивідом, його можна "відчутти" у великих підприємствах або неприбуткових установах. Однак ця теза не була популярною серед його сучасників.

З наведеного переліку стає зрозуміло, що підприємець виконує три основні функції: аналізує навколишнє середовище, використовує появу можливостей для впровадження продуктивних, технологічних або організаційних інновацій на ринок, бере на себе ризик, пов'язаний з діями.

Стратегія розвитку закладає перспективи розвитку підприємства та визначає його позиціонування на ринку. Водночас така стратегія повинна бути гнучкою для внесення відповідних коректив, які підвищуватимуть або утримуватимуть ефективні результати діяльності підприємства.

Досліджено основні характеристики стратегії розвитку, на підставі яких запропоновано під стратегією розвитку підприємства розуміти довгостроковий гнучкий план дій інноваційного спрямування з відповідним рівнем ризику, який базується на детальному аналізі внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства, залежить від людських чинників та потребує інвестицій для досягнення ефективних результатів, підвищення конкурентоспроможності продукції і підприємства.

Запропоновано класифікувати стратегії розвитку як активні та пасивні. Метою активних стратегій є випередження конкурентів, запровадження інноваційних рішень у виробничу та управлінську діяльність, такі стратегії є більш ризиковими і вимагають значних інвестицій. У складі активних стратегій виокремлено активно-наступальну стратегію та стратегію ринкової ніші.

Метою пасивних стратегій є наслідування конкурентів, такі стратегії є середньоризиковими і потребують дещо менших інвестицій. У складі пасивних стратегій виділено пасивно-наступальну і захисну стратегії.

Виокремлено , що на формування підприємницьких установок певною

мірою впливають сімейні традиції сімейні традиції. Вважається, що цей фактор має позитивний характер, хоча може мати місце і протилежна ситуація.

Присутність підприємця в сім'ї може бути, особливо для молодших братів і сестер рольовою моделлю підприємницької поведінки, джерелом практичного досвіду, точкою відліку при оцінці можливих кар'єрних шляхів кар'єрних шляхів, а також джерелом стартового капіталу, ноу-хау або цінних контактів.

Процес підприємницької поведінки, представлений як імперативно максимально творчий підхід, протікає відповідно до схильності індивідуальної поведінки людини, яка використовує знання в економічних цілях, для впровадження нові продукти, технології та управлінські процеси, фактично прагнучи максимізації прибутку. Слід чітко підкреслити, що формування підприємницької поведінки залежить від підприємницької поведінки залежить від чинних етичних норм, правових законодавства, а також особистих і соціальних чинників. Все це впливає на установки підприємців, які можуть бути як позитивними, так і негативними.

ВИСНОВКИ

Підприємництво як ознака економічної системи залежить від характеристик індивідів, соціальних колективів та організацій, що діють у її межах. Звичайно, очевидний і зворотний вплив – характеристики економічної системи визначають підприємницьку активність організацій, людей та соціальних колективів.

Роль підприємництва та переваги вдумливого і системного підходу залежить від вдумливого та систематичного підходу до використання своїх нематеріальних ресурсів. Краще використання знань дасть змогу розвивати підприємництво, а в довгостроковій перспективі сприятиме розвитку та конкурентним перевагам місцевого підприємництва.

Виокремлено фактором, який впливає на розвиток місцевого підприємництва є знання, які впливають на ставлення самого підприємця з точки зору: більше ризикувати і вміти прораховувати заздалегідь будь-який ризик та обирати найбільш вигідний варіант; вміння швидко і зрозуміло доносити інформацію; сприйняття економічних, політичних і соціальних явищ на національному та світі та враховувати їх у своїх діях; керувати власним розвитком і діями, набувати нових умінь і навичок та вдосконалення особистих якостей, а також власної роботи як підприємця; вмілого керівництва працівниками через розуміння їхніх потреб.

Доведено, що розвиток підприємництва буде досягнутий шляхом поглиблення знань про: розвитку та вдосконалення самосвідомості; управління емоціями у складних та стресових ситуаціях; інноваційного та креативного вирішення проблем; набуття та розвитку нових особистісних навичок; творче використання спеціальних знань; ділитися набутими знаннями та досвідом; підвищення особистого авторитету та самооцінки.

Завданням ТОВ «ТРАМПЕТ» має бути створення, набуття, передача, накопичення та збереження знань, особливо ті, які можуть бути використані в місцевому розвитку. Це має бути одним із пріоритетів освітньої політики держави.

Підприємницьке ставлення є дещо ускладнене місцевими культурними умовами. Вони характеризуються високим ступенем стійкості: багато з сьогоднішніх цінностей, норм, зразків і переконань були сформовані в минулому, іноді навіть у далекому минулому.

Розуміння природи підприємництва та його культурних аспектів є важливим як для тих, хто навчає підприємництва, так і для тих, хто розробляє програми його розвитку. Усвідомлення природи підприємництва та його культурних аспектів важливе як для тих, хто навчає підприємству чи розробляє програми для його розвитку, так і для самих підприємців.

Програми підтримки підприємництва, як і освітні програми, повинні, з одного боку, враховувати культурний контекст, в якому вони будуть реалізовуватися, з іншого боку, вони мають бути спрямовані однаковою мірою на сферу цінностей, на матеріальну та організаційну підтримку підприємництва.

Підприємці можуть не лише враховувати цей клімат та адаптуватися до нього. Вони також є важливими творцями цього клімату - їхня поведінка значною мірою відповідає за зміну негативного стереотипу підприємця, який все ще існує в нашій культурі, та покращення суспільного сприйняття підприємництва та покращення сприйняття підприємництва в суспільстві. Найкраще цьому протидіяти соціальне та творче залучення підприємців до нових викликів, створення умов для креативного мислення нових викликів, створення умов для креативного мислення.

Список опублікованих автором праць за темою магістерської роботи

1. Бойчук Я. Визначення напрямків конкурентоспроможної діяльності сільськогосподарських підприємств. *«Сталий розвиток аграрної сфери: інженерно-економічне забезпечення»*, матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, присвячені 125-річчю НУБіП України. Запоріжжя: ФО-П Однорог Т.В., 2023. С. 94-95.